

ПІДХОДИ ДО УПРАВЛІННЯ ВАЛЮТНИМИ РИЗИКАМИ В БАНКІВСЬКІЙ ДІЯЛЬНОСТІ

Борисова Л. Є.

кандидат економічних наук, доцент кафедри обліку і фінансів

Журавель А. А.

здобувачка 4 курсу, I (бакалаврського) рівня освіти за спеціальністю

Фінанси, банківська справа, страхування та фондовий ринок

Одеський національний університет імені І. І. Мечникова

м. Одеса, Україна

У сучасних умовах геополітичної напруженості, воєнних дій та високої волатильності валютних курсів питання управління валютними ризиками набуває особливого значення для банківської системи України. Валютні ризики безпосередньо впливають на прибутковість банків, їхню ліквідність і стабільність фінансових результатів. Ефективне управління такими ризиками є необхідною передумовою підтримання фінансової стійкості як окремого банку, так і всієї банківської системи.

Валютний ризик - це наявний або потенційний ризик для надходжень і капіталу, який виникає через несприятливі коливання курсів іноземних валют та цін на банківські метали [1]. Такий ризик безпосередньо впливає на фінансові результати банку, оскільки коливання курсу можуть змінювати вартість активів і зобов'язань.

Валютний ризик можна поділити на: ризик трансакції; ризик перерахування з однієї валюти в іншу (трансляційний ризик); економічний валютний ризик [1].

Трансакційний ризик виникає при здійсненні валютних операцій, коли змінюється курс між датою контракту і датою платежу. Трансляційний ризик пов'язаний із перерахунком фінансової звітності в іноземній валюті. Економічний ризик - довгостроковий вплив змін курсу на конкурентоспроможність і ринкову позицію банку.

У сучасних умовах валютні ризики можуть суттєво впливати на фінансові результати банків і підприємств. Зокрема, вони проявляються у вигляді збитку або недоотримання прибутку, а також зміни поточних і очікуваних грошових потоків, що впливає на ринкову вартість компанії [2]. Такий підхід дозволяє враховувати не лише ймовірність коливання валютного курсу, а й потенційні наслідки для банківської діяльності.

Сучасні банки використовують комплексні підходи до управління валютними ризиками, поєднуючи фінансові, технологічні та організаційні методи. Серед основних - хеджування, застосування фінансових інструментів, диверсифікація ризиків та автоматизація управлінських процесів [3].

Цей комплекс заходів передбачає, зокрема, хеджування за допомогою форвардів, ф'ючерсів та опціонів для фіксації валютного курсу майбутніх операцій і зниження ризику нестачі ліквідності, диверсифікацію валютної позиції шляхом розподілу активів і зобов'язань у різних валютах з метою зменшення залежності від коливань однієї іноземної валюти та зниження загального валютного ризику, встановлення внутрішніх лімітів на валютні операції та відкриті валютні позиції для підтримки контрольованої експозиції до коливань курсу, а також формування спеціальних резервів для покриття можливих втрат, пов'язаних із непередбачуваною волатильністю валютних курсів.

Такий підхід дозволяє банкам не лише мінімізувати потенційні збитки від коливань валютних курсів, а й забезпечувати стабільність грошових потоків і ринкову стійкість у довгостроковій перспективі.

Завдяки інтегрованому підходу до управління валютними ризиками банки здатні прогнозувати можливі негативні наслідки коливань валютного курсу та своєчасно приймати заходи для їх мінімізації, що підвищує фінансову стійкість і забезпечує довгострокову стабільність діяльності.

Література:

1. Про схвалення Методичних рекомендацій щодо організації та функціонування систем ризик-менеджменту в банках України : Постанова Нац. банку України від 02.08.2004 № 361 : станом на 21 черв. 2012 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v0361500-04#Text> (дата звернення: 30.10.2025).
2. Yatsenko V. Research methodology for currency risk of enterprises. *Social Economics*. 2024. № 68. С. 227–246. URL: <https://doi.org/10.26565/2524-2547-2024-68-21> (дата звернення: 30.10.2025).
3. Грушко В., Рождественська К. Підходи до управління валютними ризиками банківської сфери в сучасних умовах. *Зб. наук. праць Ун-ту економіки та права «КРОК»*, м. Київ. 2023. № 48. С. 348–350. URL: <https://dspace.krok.edu.ua/server/api/core/bitstreams/a76d95f8-eac9-40e5-bc19-aac0aa44fe86/content> (дата звернення: 30.10.2025).